

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC

DƯƠNG TRUNG BÌNH

ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ PHẪU THUẬT

**NỘI SOI SAU PHÚC MẠC CẮT CHỖM NANG ĐƠN THẬN
TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

Thái Nguyên – năm 2015

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC

DƯƠNG TRUNG BÌNH

ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ PHẪU THUẬT

**NỘI SOI SAU PHÚC MẠC CẮT CHỖM NANG ĐƠN THẬN
TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Ngoại khoa

Mã số: 60 72 01 23

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

Hướng dẫn khoa học: TS. Vũ Thị Hồng Anh

Thái Nguyên – 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này là nghiên cứu của riêng tôi. Những số liệu, kết quả nghiên cứu nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ nghiên cứu khoa học nào khác.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về nghiên cứu của mình

Tác giả luận văn

Dương Trung Bình

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu để hoàn thành luận văn này, tôi luôn nhận được sự quan tâm và giúp đỡ rất tận tình từ các thầy cô và các bạn đồng nghiệp.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Bộ môn Ngoại Trường Đại học Y - Dược Thái nguyên; Ban Giám đốc BV DDKTWW Thái Nguyên, Khoa Ngoại Tiết niệu, Phòng Kế hoạch Tổng hợp, Thư viện Bệnh viện Đa khoa Trung ương Thái Nguyên đã quan tâm và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Với lòng kính trọng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS Vũ Hồng Anh – Phó Giám Đốc Bệnh viện Trường Đại Học Y Dược Thái nguyên – Phó trưởng Bộ môn Ngoại trường Đại học Y - Dược Thái nguyên . Cô đã tận tâm dạy dỗ, trực tiếp chỉ bảo và tạo mọi điều kiện cho tôi trong suốt quá trình học tập, cung cấp cho tôi phương pháp luận nghiên cứu khoa học, động viên giúp đỡ tôi để hoàn thành luận văn này.

Tôi xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn tới PGS.TS Trần Đức Quý, Phó Hiệu Trưởng Trường Đại học Y - Dược Thái nguyên, Trưởng khoa Ngoại Tiết niệu Bệnh viện ĐKTW Thái nguyên – đã tạo mọi điều kiện và đóng góp nhiều ý kiến quý báu để tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới các Thầy trong Hội đồng chấm luận văn, đã góp ý cho tôi để tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành đến tập thể các bác sỹ, điều dưỡng khoa Ngoại Tiết niệu, Khoa GMHS Bệnh viện Đa khoa Trung ương Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ và động viên tôi trong suốt quá trình thực hành tại bệnh viện.

Cuối cùng tôi vô cùng biết ơn cha, mẹ, vợ, con, bạn bè, đồng nghiệp và lớp cao học Ngoại 17 đã tạo mọi điều kiện thuận lợi, luôn ủng hộ, động viên cả về vật chất lẫn tinh thần để tôi yên tâm học tập và hoàn thiện luận văn một cách tốt nhất.

Thái nguyên, ngày tháng 12 năm 2015

Tác giả luận văn

Dương Trung Bình

CHỮ VIẾT TẮT

ADPKD	: Autosomal dominant polycystic kidney
BN	: Bệnh nhân
CLVT	: Cắt lớp vi tính
ĐKTW	: Đa khoa Trung ương
mm	: Milimet
GMHS	: Gây mê hồi sức
PP	: Phương pháp
PTNS	: Phẫu thuật nội soi
PTV	: Phẫu thuật viên
PPPT	: Phương pháp phẫu thuật
SA	: Siêu âm
UIV	: Chụp Xquang niệu đồ tĩnh mạch (Urography Intravenous)

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1: TỔNG QUAN	3
1.1. Phôi thai học của thận	3
1.2. Giải phẫu của thận ứng dụng trong phẫu thuật	5
1.3. Bệnh nang đơn thận	8
1.4. Điều trị nang đơn thận	17
1.5. Tổng quan phẫu thuật nội soi sau phúc mạc trong điều trị bệnh nang đơn thận.	21
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	28
2.1. Đối tượng nghiên cứu	28
2.2. Địa điểm và thời gian nghiên cứu	28
2.3. Phương pháp nghiên cứu	29
2.4. Chỉ tiêu nghiên cứu	29
2.5. Quy trình phẫu thuật áp dụng trong nghiên cứu	32
2.6. Phương pháp thu thập và xử lý số liệu	35
2.7. Đạo đức nghiên cứu	36
Chương 3: KẾT QUẢ	37
3.1. Đặc điểm lâm sàng và cận lâm sàng của bệnh nang đơn thận được PTNS cắt chỏm nang	37
3.2. Kết quả phẫu thuật nội soi cắt chỏm nang thận	41
Chương 4: BÀN LUẬN	50
4.1. Đặc điểm lâm sàng và cận lâm sàng của nang thận đơn được phẫu thuật nội soi sau phúc mạc cắt chỏm nang.	50
4.2. Đánh giá kết quả phẫu thuật nội soi sau phúc mạc cắt chỏm nang thận	55
KẾT LUẬN	63
KHUYẾN NGHỊ	64
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1. Phân bố bệnh nhân theo tuổi, giới.	37
Bảng 3.2. Phân bố bệnh nhân theo lý do vào viện	37
Bảng 3.3. Phân bố bệnh nhân theo các triệu chứng lâm sàng lúc vào viện	38
Bảng 3.4. Phân bố bệnh nhân theo thời gian từ khi xuất hiện triệu chứng đến khi vào viện	38
Bảng 3.5. Phân bố bệnh nhân theo bệnh kèm theo	39
Bảng 3.6. Một số đặc điểm của nang thận trên siêu âm (n = 61)	39
Bảng 3.7. Phân bố bệnh nhân theo đặc điểm nang thận trên phim chụp CLVT	40
Bảng 3.8. Đặc điểm thành nang thận trên phim chụp CLVT và biểu hiện triệu chứng lâm sàng	40
Bảng 3.9. Phân loại nang thận theo Bosniak	41
Bảng 3.10. Phương pháp phẫu thuật	41
Bảng 3.11. Màu sắc dịch nang	41
Bảng 3.12. Liên quan giữa thời gian phẫu thuật và vị trí nang	42
Bảng 3.13. Thời gian phẫu thuật trung bình theo vị trí nang	42
Bảng 3.14. Kích thước nang thận trên siêu âm và thời gian phẫu thuật	43
Bảng 3.15. Kích thước nang thận trên siêu âm và thời gian phẫu thuật	43
Bảng 3.16. Tai biến trong phẫu thuật	44
Bảng 3.17. Loại thuốc giảm đau sau phẫu thuật	44
Bảng 3.18. Biến chứng sau phẫu thuật	44
Bảng 3.19. Số lượng dịch chảy qua dẫn lưu hố thận	45
Bảng 3.20. Số lượng dịch chảy qua dẫn lưu hố thận theo kích thước nang thận	45
Bảng 3.21. Thời gian nằm viện sau phẫu thuật	46
Bảng 3.22. Đặc điểm triệu chứng đau hố thắt lưng sau phẫu thuật	46
Bảng 3.23. Đánh giá kết quả xa sau phẫu thuật đến khi khám lại	47

Bảng 3.24. So sánh triệu chứng cơ năng của 2 nhóm còn nang và hết nang sau phẫu thuật	47
Bảng 3.25. Phân loại kết quả phẫu thuật	48
Bảng 3.26. Phân loại kết quả theo vị trí nang thận	48
Bảng 3.27. Phân loại kết quả theo kích thước nang trước phẫu thuật	49
Bảng 4.1. Kết quả hết nang đánh giá bằng siêu âm của một số tác giả	62

ĐẶT VẤN ĐỀ

Nang đơn thận được định nghĩa là nang ở một thùy thận, không thông thương với đài bể thận, thành nang là một lớp xơ được phủ bởi các tế bào biểu mô, được cho là bệnh lành tính [7]. Nang đơn thận khác với bệnh thận đa nang (là một bệnh di truyền thể trội, không liên quan đến giới tính) cả về biểu hiện lâm sàng, giải phẫu bệnh cũng như diễn biến biến, điều trị và tiên lượng [7], [15], [40].

Nang đơn thận là bệnh thường gặp và gia tăng theo tuổi. Kissane và Smith (1976) khi giải phẫu tử thi ở người trên 50 tuổi thấy tỷ lệ nang đơn thận chiếm trên 50% [43]. Lausk và Mc Lachlan (1981) phát hiện trên chụp cắt lớp vi tính thấy tỷ lệ người có nang đơn thận ở tuổi 40 là 20% và ở tuổi 60 là 33% [45].

Đa số nang đơn thận không gây triệu chứng và được phát hiện tình cờ. Tuy nhiên, khi nang lớn có thể gây đau vùng thắt lưng, tăng huyết áp, chảy máu trong nang hay chèn ép gây giãn đài bể thận. Trên lâm sàng, khoảng 30% bệnh nhân nang thận đơn có biểu hiện lâm sàng cần được điều trị [7].

Khi bệnh nhân nang đơn thận không đỡ đau sau khi điều trị bằng thuốc giảm đau hay nang thận có kích thước tăng dần thì các phương pháp điều trị khác được áp dụng như chọc hút nang đơn thuần, chọc hút nang và bơm chất gây xơ hóa nang hay phẫu thuật cắt chỏm nang [51]. Chọc hút nang đơn thuần dưới hướng dẫn của siêu âm có giá trị cao trong chẩn đoán nang nghi ngờ ác tính nhưng cho hiệu quả điều trị thấp và tỉ lệ tái phát cao [7], [57]. Trước năm 1970, phẫu thuật mở cắt chỏm nang là phương pháp điều trị được áp dụng nhiều nhưng có bất lợi là đau nhiều sau phẫu thuật, thời gian nằm viện sau phẫu thuật lâu và sau mổ mất thời gian dài mới tái hòa nhập xã hội, sẹo mổ dài, kém thẩm mỹ [7]. Phẫu thuật nội soi cắt nang đơn thận là phương pháp xâm lấn tối thiểu, hiệu quả cắt chỏm nang như phẫu thuật mở nhưng đau ít

sau phẫu thuật, sau phẫu thuật bệnh nhân sớm trở lại hòa nhập xã hội, sẹo mổ nhỏ, tính thẩm mỹ cao [20], [24], [34].

Phẫu thuật nội soi sau phúc mạc là một tiến bộ trong điều trị bệnh nang đơn thận. Trên thế giới đã có nhiều công trình nghiên cứu phẫu thuật cắt chỏm nang đơn thận cho kết quả tốt [44], [51], [52]. Tại Việt Nam một số tác giả Nguyễn Văn Hiệp (2004) [4], Nguyễn Hoàng Đức (2005) [2], Nguyễn Phú Việt (2009) [18], Vũ Ngọc Thắng (2013) [12] thực hiện nghiên cứu đánh giá hiệu quả của phương pháp này. Các tác giả đều có nhận xét là phẫu thuật nội soi sau phúc mạc cắt chỏm nang thận là an toàn, ít đau, sau mổ bệnh nhân hồi phục nhanh, ít biến chứng.

Phẫu thuật nội soi cắt chỏm nang được thực hiện từ năm 2010 tại bệnh viện Đa khoa Trung Ương Thái Nguyên, hiện nay đã trở thành phẫu thuật thường quy. Tuy nhiên, vấn đề tái phát nang sau phẫu thuật như thế nào, thời gian sau phẫu thuật là bao lâu và kích thước của nang tái phát là bao nhiêu là vẫn chưa được đề cập đến. Do vậy, chúng tôi thực hiện nghiên cứu **“Đánh giá kết quả phẫu thuật nội soi sau phúc mạc cắt chỏm nang đơn thận tại Bệnh viện Đa Khoa Trung Ương Thái Nguyên”** với mục tiêu:

- 1. Mô tả một số đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng của bệnh nang đơn thận được phẫu thuật nội soi sau phúc mạc cắt chỏm nang tại Bệnh viện Đa khoa Trung ương Thái Nguyên giai đoạn 2010 – 2015.**
- 2. Đánh giá kết quả phẫu thuật nội soi sau phúc mạc cắt chỏm nang đơn thận tại Bệnh viện Đa khoa Trung ương Thái Nguyên.**